

UZASADNIENIE

UZASADNIENIE DO
Załącznika Nr 1 do
Zarządzenia Nr 2009
Starosty Porańskiego
z dnia 2004r.

Standardy audytu wewnętrznego stanowią wykonanie zadania wynikającego z art. 35o ust. 1 pkt 2 w związku z art. 35n ust.1 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych.

Minister Finansów – jako organ administracji rządowej właściwy w sprawie koordynacji kontroli finansowej i audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych - został ustawowo umocowany do określenia standardów audytu wewnętrznego zgodnych z powszechnie uznawanymi standardami.

Standardy zostały przygotowane z uwzględnieniem przepisów polskiego prawa dotyczących audytu wewnętrznego i na podstawie powszechnie uznawanych standardów. Przy opracowywaniu projektu wykorzystano Standardy Profesjonalnej Praktyki Audytu Wewnętrznego opracowane przez Instytut Audytorów Wewnętrznych - IIA (*Institute of Internal Auditors - Framework for the Standards for the Professional Practice of Internal Auditing*), przy czym w miejsce używanych terminów i definicji wprowadzono polskie rozwiązania prawne i polską terminologię.

Standardy audytu wewnętrznego to jednolite zasady, wytyczne dla organizacji i działania audytu wewnętrznego, umożliwiające dokonanie obiektywnej, niezależnej oceny danej jednostki.

Opracowanie i wdrożenie konkretnych procedur audytu wewnętrznego należy do audytora wewnętrznego (kierownika komórki audytu wewnętrznego). Audyt wewnętrzny w jednostce powinien być zatem prowadzony z uwzględnieniem nie tylko przepisów prawa, ale także specyficznych warunków prawnych, finansowych, organizacyjnych i kadrowych, w jakich funkcjonuje dana jednostka. Standardy zostały określone w sposób na tyle ogólny, aby pomimo dużej różnorodności warunków, w jakich działają jednostki sektora finansów publicznych, umożliwić audytorom wewnętrznym stosowanie standardów w danej jednostce.

Oceny funkcjonowania standardów audytu wewnętrznego w jednostkach, o których mowa w art. 35d ust. 1 pkt 2-14 i ust. 2 ustawy, z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego, dokonuje Minister Finansów. Co najmniej raz w roku Minister Finansów przedstawia Radzie Ministrów zbiorcze sprawozdanie z funkcjonowania audytu wewnętrznego w ww. jednostkach wraz z oceną funkcjonowania

powszechnie uznawanych standardów w tym zakresie oraz propozycjami działań zmierzających do ich usprawnienia.

Niezależny, profesjonalny i obiektywny audyt wewnętrzny jest dla kierownika jednostki źródłem informacji o podległej jednostce. Dzięki informacjom uzyskiwanym od audytora wewnętrznego kierownik może ocenić czy wdrożony przez niego system kontroli wewnętrznej spełnia swoje zadania.

Audyt wewnętrzny jest zatem narzędziem zarządzania służącym kierownikowi jednostki sektora finansów publicznych do uzyskania racjonalnego zapewnienia, że:

- cele i zadania postawione przed jednostką są realizowane,
- procedury wynikające z przepisów prawa lub przyjęte przez kierownika jednostki są wdrażane i przestrzegane,
- mechanizmy i procedury stanowiące system kontroli wewnętrznej są adekwatne i skuteczne dla prawidłowego działania jednostki.

Działalność audytu wewnętrznego obejmuje przegląd, ocenę i weryfikację stopnia przestrzegania efektywności oraz adekwatności mechanizmów kontroli. Jest to funkcja o charakterze doradczym, która nie ustanawia, ani nie wdraża zasad i procedur, a zatem audytor wewnętrzny nie dysponuje uprawnieniami władczymi wobec innych osób wewnątrz danej jednostki. Audytor wewnętrzny dokonuje przeglądu zasad, planów, procedur oraz innych mechanizmów kontroli wewnętrznej w zakresie kompetencji danej jednostki oraz składa sprawozdania wraz z uwagami i wnioskami dotyczącymi możliwych ulepszeń. Jednak audyt wewnętrzny w żaden sposób nie zwalnia innych osób wewnątrz danej jednostki z obowiązków im przypisanych. Co więcej, audytorzy wewnętrzni powinni pomagać, o ile to potrzebne, pracownikom jednostki w zrozumieniu faktu, że sami pracownicy są odpowiedzialni za mechanizmy kontroli i nie powinni polegać jedynie na ustaleniach audytu w kwestii tworzenia mechanizmów kontrolnych.

Działania komórki audytu wewnętrznego powinny być prowadzone w sposób, który w zadowalającym stopniu zapewni, iż prace audytu prowadzone są zgodnie z:

- przepisami prawnymi dotyczącymi audytu wewnętrznego,
- standardami audytu wewnętrznego,
- wewnętrznymi procedurami służącymi efektywności i skuteczności, zaprojektowanymi w danej jednostce do kontrolowania prac komórki audytu wewnętrznego.

Standardy audytu wewnętrznego podzielono na trzy, integralnie ze sobą połączone, części:

- Standardy ogólne – organizacja,
- Standardy szczegółowe – wykonywanie zawodu,
- Standardy szczegółowe – realizacja audytu wewnętrznego.

Standardy organizacji określają zasady i zakres działania komórki (stanowiska) audytu wewnętrznego, jej umiejscowienie w strukturze organizacyjnej jednostki oraz obowiązki audytora wewnętrznego.

Audytora wewnętrznego (kierownik komórki audytu wewnętrznego) podlega bezpośrednio kierownikowi danej jednostki oraz wspomaga ją w realizacji celów i funkcji wyznaczonych przez przepisy prawa, regulacje wewnętrzne, a także inne dokumenty. Audytora wewnętrznego (kierownik komórki audytu wewnętrznego) odpowiada wobec kierownika jednostki za realizację zadań związanych z audytem wewnętrznym. Jednocześnie audytorzy wewnętrzeni muszą zachowywać swoją niezależność i postępować zgodnie z ustalonymi standardami audytu wewnętrznego i normami etyki zawodowej.

Zasadą obowiązującą w audycie wewnętrznym jest przeprowadzanie zadań audytowych w sposób kompleksowy i konstruktywny. Zawsze, kiedy jest to możliwe, trzeba występować o pomoc ze strony personelu komórki audytowanej przy planowaniu i wykonywaniu danego zadania, słuchać ich opinii i wskazówek. Niezależnie od tego audytorzy wewnętrzeni muszą mieć zagwarantowany, z uwzględnieniem przepisów o ochronie informacji niejawnych, nieograniczony dostęp do wszelkich dokumentów, wszystkich pracowników oraz innych źródeł informacji potrzebnych do przeprowadzenia audytu. W razie potrzeby należy podjąć odpowiednie kroki dla umożliwienia zbadania informacji poufnych lub tajnych. Przed rozpoczęciem każdego zadania audytowego, należy odpowiednio poinformować kierownika właściwej komórki o planowanych działaniach audytu.

Standardy dotyczące wykonywania zawodu określają zasady związane z niezależnością i obiektywizmem, rzetelnością i profesjonalizmem, oceną jakości i efektywności pracy audytora wewnętrznego, a także zgodności ze standardami.

Audytorem wewnętrznym należy **stawiać wysokie wymagania** dotyczące umiejętności zawodowych, umiejętności postępowania z ludźmi na wszystkich szczeblach organizacji oraz zdolności do twórczego myślenia i działania ponieważ audytowani oceniają działanie audytora wewnętrznego i instytucję audytu wewnętrznego na podstawie kontaktów z

poszczególnymi audytorami. Postawa audytora wewnętrznego, który nie spełnia zakładanych wysokich standardów wykonywania tego zawodu może zaszkodzić funkcji i wizerunkowi audytu wewnętrznego.

Audytor wewnętrzny powinien zachowywać się taktownie i z szacunkiem wobec audytowanych i kolegów - innych audytorów wewnętrznych. Audytorowi wewnętrznemu potrzebna jest determinacja w radzeniu sobie z trudnymi problemami oraz we wkraczaniu w nowe obszary poddawane badaniu. Audytor wewnętrzny nie powinien ulegać naciskom. Powinien być skłonny do wyteźonej i długotrwałej pracy, jakiej wymaga ustalenie faktów, zdolny do ich udokumentowania, w taki sposób, aby nie budziły żadnych wątpliwości i nadawały się do przyjęcia przez kierownictwo.

Uwagi sformułowane w trakcie wykonywania zadania audytowego powinny opierać się na faktach, zaś fakty nie mogą zostać pozbawione właściwego im kontekstu. Audytor wewnętrzny musi dokonać obiektywnej, czyli pozbawionej dążenia do osiągnięcia jakichkolwiek własnych osobistych celów, oceny istotności ustaleń, jakie przyniosło zadanie audytowe.

Ustalenia i wnioski audytor wewnętrzny musi oprzeć na faktach, a nie na wrażeniach, jakim uległ w czasie dokonywania badań. Powinien pamiętać, że jego działalność jest usługą świadczoną kierownictwu, które ma mieć zaufanie do wyników jego pracy.

Standardy szczegółowe realizacji audytu wewnętrznego określają zarządzanie komórką audytu wewnętrznego w jednostce, zakres działań audytu wewnętrznego, przeprowadzanie audytu wewnętrznego, nadzór nad przeprowadzaniem audytu wewnętrznego, komunikowanie wyników oraz przeprowadzanie czynności sprawdzających (tzw. audytu sprawdzającego).

Czas pracy pracowników audytu wewnętrznego jest ograniczony. Z tego powodu podstawowe znaczenie ma takie przeznaczenie i wykorzystanie czasu, które przynosi największe korzyści danej jednostce. Aby zaplanować efektywne wykorzystanie umiejętności i czasu pracy audytorów wewnętrznych oraz materiałów potrzebnych do wykonania zadania audytowego audytor wewnętrzny dokonuje oceny ryzyka. Kluczowe znaczenie dla właściwego wykorzystania zasobów komórki audytu wewnętrznego ma ustalenie priorytetów obszarów ryzyka, a więc także kolejności, w jakiej powyższe obszary zostaną poddane audytowi.

Ze względu na fakt, że audytorzy wewnętrzni zajmują się oceną efektywności i gospodarności zarządzania, oceną elementów systemu kontroli wewnętrznej, ich ustalenia powinny przyczyniać się do poprawy działalności jednostki audytowanej w przyszłości. Audytorzy wewnętrzni nie powinni wykorzystywać błędów wykrytych w trakcie swoich badań do oceniania osób za nie odpowiedzialnych. Błędy jedynie ujawniają stan rzeczy leżący u ich źródła. Audytorów wewnętrznych powinno interesować bardziej skorygowanie istniejącego stanu niż poszczególne błędy.

Planowanie prac w komórkach audytu wewnętrznego powinno opierać się na ocenie wystąpienia potencjalnych zagrożeń w obszarach poddawanych audytowi, według kryterium istotności i ryzyka. Zatem ocena ryzyka stanowi technikę stosowaną do wyboru oraz uprzedniego typowania potencjalnych zadań audytu. Audytor wewnętrzny przeprowadza również ocenę ryzyka dotyczącego środowiska audytu.

Audytor wewnętrzny może wykorzystać wiele metod oceny ryzyka, np. ustalić jego znaczenie wyłącznie na podstawie opisu ryzyka, tworzyć matryce oceny operujące wieloma kryteriami, do których przypisana jest odpowiednia waga (lub punktacja).

Standardy audytu wewnętrznego nie zalecają żadnych metod przeprowadzania audytu wewnętrznego. Każdorazowo audytor wewnętrzny powinien tak dobrać metody przeprowadzenia audytu wewnętrznego, aby jak najlepiej wykonać zadanie audytowe.

Standardy stanowią wskazówkę i pomoc w ocenie i w pracy audytu wewnętrznego, dlatego też będą podlegać dalszym modyfikacjom wraz ze zmianami warunków, w których działają jednostki oraz rozwojem audytu wewnętrznego.

STAROSTA POZNAŃSKI
Jan Grabkowski